

ความคิดเห็นของประชาชนต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย
เทศบาลตำบลเสลภูมิ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด*
PEOPLE'S OPINIONS ON DEMOCRATIC POLITICAL CULTURE AT
SELAPHUM SUB-DISTRICT MUNICIPALITY SELAPHUM DISTRICT
ROI ET PROVINCE

พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า

Pornpimol Pochailar

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

Mahamakut Buddhist University Roi-Et Campus, Thailand

E-mail: pochailar11@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งและมีที่อยู่ตามทะเบียนราษฎรในเขตเทศบาลตำบลเสลภูมิ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 81,588 คน และจากการคำนวณตามสูตรของ ทาโร ยามาเน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 393 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ การวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกโดยการเลือกแบบเจาะจง กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้แทนนายอำเภอ ผู้แทนผู้บริหารเทศบาล สมาชิกสภาเทศบาล ผู้แทนสถานศึกษา ผู้แทนองค์กรทางศาสนา และ สื่อมวลชน จำนวน 9 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของประชาชนต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ด้านการมีจิตสำนึกในหน้าที่พลเมือง ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองการปกครอง ด้านการเคารพกติกาการปกครองแบบประชาธิปไตย ด้านการไม่มีจิตใจแบบเผด็จการ ด้านการยึดมั่นเชื่อถือในหลักความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคล ด้านการมีความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย ด้านการมองโลกในแง่ดี ด้านการมีเหตุผลเป็นไปในทางสร้างสรรค์ 2) แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ได้แก่ ประชาชนมีความเข้าใจและสำนึกในหน้าที่พลเมืองโดยการเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางการเมือง เคารพกติกาของการปกครองแบบประชาธิปไตย ติดตามข่าวสารเหตุการณ์บ้านเมือง ไปใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งมีความเป็นกลาง

* Received 17 November 2020; Revised 16 December 2020; Accepted 19 December 2020

ไม่มีจิตใจเอนเอียงหรือเผด็จการ มีเหตุผลเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย สถาบันทางการเมืองเปิดช่องทางให้ประชาชนทราบถึงกิจกรรมต่าง ๆ การพัฒนาประชาธิปไตยก็จะเป็นไปโดยง่าย

คำสำคัญ: ความคิดเห็นของประชาชน, วัฒนธรรม, การเมืองแบบประชาธิปไตย

Abstract

The objectives of this were 1) to study people's opinions on democratic political culture 2) to study the development of a democratic political culture, a quantitative and qualitative research. The quantitative research was to collect data on a sample of 393 people who have the right to vote and have a registration address by calculating with Taro Yamane formula. The tool was a 5-level estimation questionnaire. The qualitative research was conducted using a selective interview. Sheriff's representative, Representative of Selaphum Municipality, Council member, school representative, and 9 representatives of mass media. The results of the research were as follows: 1) People's opinions on democratic political culture overall is moderate, sorting from average, high to low. Citizen consciousness participation in political, participation in political and government activities, Respect for the rules of democratic governance, lacking of a dictatorial mind, adherence to and trust in the principles and dignity of the person, having confidence in democracy, optimism, and reason in creative way 2) Guidelines for the development of democratic political culture were: people should have an understanding and a sense of civic duty by being involved in political activities, reverence for the rules of democratic governance, follow up the news and events of the country, voting, optimism, no biased mind or a dictator, confidence in democracy, political institutions allow people to know their activities which it easy to develop democracy.

Keywords: People's Opinion, Culture, Democratic Politics

บทนำ

“การเมืองเป็นเรื่องของคนทุกคน และทุกคนก็ไม่สามารถปฏิเสธผลกระทบทางการเมืองต่อการดำรงชีวิตของประชาชนได้” คำกล่าวนี้ได้สะท้อนให้นักวิชาการหลายท่านได้หันมาให้ความสนใจและศึกษาไว้อย่างมากมายจนสามารถสะท้อนแนวคิดต่าง ๆ ออกมาตามบริบททางสังคม การเมืองและวัฒนธรรมของตนเอง ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาคนไทยมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้ามากกว่าแบบมีส่วนร่วมทำให้การเมืองไทยถูกครอบงำด้วยข้าราชการและ

ทหารติดต่อกันมา แต่จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในช่วงหลังปี 2500 เป็นต้นมา ทำให้เกิดคนกลุ่มใหม่ในสังคมไทยซึ่งคนกลุ่มใหม่เป็นผู้ได้รับการศึกษาในแบบตะวันตก เป็นกลุ่มคนที่เติบโตมากับระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม มีความมั่นใจในตัวเองและติดต่อกับชาติที่เป็นประชาธิปไตยมาก ทั้งอิทธิพลจากสื่อมวลชนและสื่อสังคมออนไลน์ที่ทำให้เขาเหล่านี้ได้รับรู้รับทราบถึงความเป็นไปในโลกกว้าง ทำให้พวกเขาต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น (ชานาญ จันทรเรือง, 2559) วัฒนธรรมหมายถึงแนวความคิด แนวปฏิบัติ หรือเทคนิควิธีดั้งเดิมที่ใช้ร่วมกัน โดยกลุ่มคนพวกเดียวกัน ฉะนั้น วัฒนธรรมทางการเมืองจึงหมายถึงแบบแผนของทัศนคติและความเชื่อของบุคคล ที่มีต่อระบบการเมืองของกลุ่มสมาชิกของระบบการเมืองหนึ่ง โดยวัฒนธรรมทางการเมืองในแต่ละชุมชนก็จะมีความเป็นตัวของตัวเองซึ่งถูกกำหนดขึ้นหรือได้รับอิทธิพลจากสภาวะแวดล้อม เช่น ประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา โดยผ่านกระบวนการขัดเกลาทางการเมือง (Political Socialization) โดยสถาบันต่าง ๆ เช่น ครอบครัว เพื่อน โรงเรียน กลุ่มสังคมและสื่อมวลชน เพื่อที่จะถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองจากรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นหนึ่งอย่างต่อเนื่อง และมีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมต่าง ๆ อยู่เสมอ อันเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของไทย (โสภา ชานะมูล, 2550)

การวิเคราะห์ประชาธิปไตยนับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา การเมืองไทยอยู่ในภาวะวิกฤติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้นำหรือผู้ปกครองทางการเมืองมุ่งพัฒนาประชาธิปไตยด้วยการร่างรัฐธรรมนูญ พัฒนาความเข้มแข็งของพรรคการเมืองไทย การกระจายอำนาจจากพรรคการเมืองสู่องค์กรอิสระตรวจสอบการใช้อำนาจของพรรคการเมือง แต่สิ่งสำคัญที่ผู้นำควรลงมือพัฒนาอีกเรื่องคือปัจจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองที่เป็นแบบแผนความคิดความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมทางการเมืองของผู้คนในสังคมหรือชุมชน เกิดเป็นการเมืองแบบประชาธิปไตยที่เป็นเพียงรูปแบบหรือโครงสร้างซึ่งไม่มีผลจิตวิญญาณของประชาธิปไตยที่แท้จริง (สุรัชย์ ศิริไกร, 2550)

Brown, Stephen, I. ที่เห็นว่า การสร้างความเข้มแข็งให้กับระบอบประชาธิปไตยหรือการสร้างระบบนิติรัฐและรัฐบาลที่มีประสิทธิภาพขึ้นมามีต้องบ่มเพาะวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยให้ฝังรากลึกลงในตัวของพลเมืองโดยผ่านเครือข่ายของกลุ่ม องค์กร สมาคม และสถาบันต่าง ๆ หากการเปลี่ยนผ่านจากระบอบเผด็จการไปสู่ประชาธิปไตยอย่างรวดเร็ว ย่อมมีปัญหาในการรักษาวัฒนธรรมแบบประชาธิปไตยเพราะประชาชนมีจารีตประเพณีประชาธิปไตยที่ฝังรากลึกอยู่ในจิตใญ่ยากต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างกะทันหัน (Brown, S. I., 2002)

การศึกษาทำความเข้าใจความสัมพันธ์ทางการเมืองของชาวบ้านกับรัฐและตัวแสดงต่าง ๆ หากการเมืองมีความเกี่ยวข้องกับเครือข่ายทางสังคมของชาวบ้าน เกี่ยวข้องกับแนวคิดและวิถีชีวิตของชาวบ้านและเกี่ยวข้องกับการต่อรองทางการเมืองของชาวบ้าน ดังที่ อภิชาติ มหาราชเสนา และคณะ (อภิชาติ มหาราชเสนา และคณะ, 2551) ได้กล่าวไว้ว่า การเลือกตั้ง

ไม่ได้ถูกกำหนดขึ้นมาจากความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองกับชาวบ้านที่เป็นปัจเจกเท่านั้นแต่ชาวบ้านมีเครือข่ายทางสังคม ชาวบ้านมีแนวคิดของตนเอง สามารถต่อรองกับนักการเมืองเพื่อกำหนดนโยบายอย่างน้อยก็ต่อนโยบายท้องถิ่นได้ การเมืองจึงมีความน่าสนใจในแง่ที่มีใช่เป็นเพียงเครื่องมือของรัฐในการได้มาซึ่งการยอมรับจากชาวบ้านผ่านทางนโยบายประชานิยมเท่านั้น ในทางกลับกัน เราอาจมองการเมืองในฐานะที่เป็นผลผลิตของความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านเอง ระหว่างชาวบ้านกับเจ้าหน้าที่รัฐ ระหว่างชาวบ้านกับนักการเมือง และระหว่างชาวบ้านกับหน่วยอื่น ๆ ทางสังคมการเมือง เราอาจจะพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับหน่วยต่าง ๆ ทางสังคม ดังกล่าวปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนผ่านทางปฏิบัติการทางสังคมในชีวิตประจำวันของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ดินนโยบายทางการเมืองมีผลกระทบต่อการพัฒนาท้องถิ่นความสัมพันธ์ทางสังคมในการนำมาซึ่งการต่อรอง นโยบายดังกล่าวนี้เองที่เป็นจุดเริ่มต้นของความสนใจในการศึกษาทำความเข้าใจปรากฏการณ์ของการเปลี่ยนแปลงของสังคมชนบทไทย การก่อตัวขึ้นของชนชั้นใหม่และการตอบสนองความต้องการวิถีชีวิตสมัยใหม่ในสังคมไทย (ลิขิต ธีรเวคิน, 2559) สังคมไทยคาดหวังที่จะมีระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็งและทำงานได้ดีโดยอาศัยการมีรัฐธรรมนูญที่มุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการโครงสร้าง และสถาบันทางการเมืองในระบบรัฐสภาที่เป็นทางการตามแนวคิดทางสังคมวิทยาการเมือง เห็นว่าระบบการเมืองและระบบสังคมนั้นแท้จริงแล้วมิได้เป็นเพียงเอกสารที่กำหนดขึ้นมา อาทิ กฎหมายรัฐธรรมนูญ คำสั่ง ระบบโครงสร้างและสถาบันทางการเมือง แต่มิได้หมายถึงวัฒนธรรม จารีต ประเพณี ความเชื่อ และความรู้สึกนึกคิดของผู้คนในสังคมทางการเมือง (พุทธิสถาณ ชุมพล, 2538)

ในปัจจุบันของเทศบาลตำบลเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ประชาชนส่วนใหญ่ตื่นตัวทางการเมืองอย่างมาก โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง และรับรู้รับทราบข้อมูลทางการเมืองทั้ง การเมืองระดับชาติและการเมืองระดับท้องถิ่นผ่านช่องทางการติดต่อสื่อสารออนไลน์และได้มีการสนทนากันอย่างหลากหลายเกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมืองต่าง ๆ เรื่องเศรษฐกิจ และเรื่องผู้นำทางการเมือง นอกจากนี้ยังเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในท้องถิ่นเช่นกัน อาทิ การรับฟังการปราศรัยหาเสียง การร่วมรณรงค์การเลือกตั้ง และการเลือกผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น โดยมีประชาชนบางกลุ่มมองไปที่นโยบายการหาเสียงที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่โดยตรง นโยบายไหนที่เข้าใจง่ายและเห็นผลเป็นรูปธรรม ประชาชนก็จะเลือกตัวผู้สมัครหรือพรรคการเมืองนั้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักการพัฒนาประชาธิปไตยสมัยใหม่ที่เน้นไปที่นโยบายมากกว่าการเลือกตัวบุคคล ปรากฏการณ์เหล่านี้อาจทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการจ้วงฉ้อหรือการรับสินบนหรืออาชญากรรมเกิดขึ้น ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาดังกล่าวอาจเกิดขึ้นในเทศบาลตำบลเสลภูมินั้นควรได้รับการแก้ไข ได้จึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในเทศบาลตำบลเสลภูมิ อำเภอเสลภูมิ

จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และสร้างความเข้มแข็งในกับสังคมหรือชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการเมืองต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ในเทศบาลตำบลเสลภูมิ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในเทศบาล ตำบลเสลภูมิ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อวัฒนธรรมทางการเมือง แบบประชาธิปไตย ในเทศบาลตำบลเสลภูมิ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อมูลเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งและมีที่อยู่ตามทะเบียนราษฎรในเขตเทศบาลตำบลเสลภูมิ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 81,588 คน (บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งเทศบาลตำบลเสลภูมิ, 2562) และได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากการคำนวณตามสูตรของ ทาโรยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) จำนวน 383 คน กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ร้อยละ 5

2. เครื่องมือใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย สืบเคราะห์จากแนวคิดของ Milbrath, Lester W.; Roth, D. F., & Wilson, F. L.; Huntington, S. P., & Nelson, J. M.; บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล และถวิลวดี บุรีกุล จำนวน 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย 2) ด้านการยึดมั่นในหลักความสำคัญและศักดิ์ศรี 3) ด้านการเคารพกติกา 4) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง 5) ด้านการมีจิตสำนึกในหน้าที่พลเมือง 6) ด้านการมองโลกในแง่ดี 7) ด้านการมีเหตุผลเป็นไปในทางสร้างสรรค์ 8) ด้านการไม่มีจิตใจแบบเผด็จการ (Milbrath, L. W., 1965); (Roth, D. F. & Wilson, F. L., 1980); (Huntington, S. P., & Nelson, J. M., 1982); (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล, 2548); (ถวิลวดี บุรีกุล, 2552) มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่า IOC ระหว่าง 0.80 - 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

3. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. การนำคำระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีค่าสูงสุด และนำเอาคำตัวแปรความคิดเห็นของประชาชนต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ตามรายละเอียดดังนี้

1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล (Key Informants) ได้แก่ ผู้แทนจากนายอำเภอเสลภูมิและท้องถิ่นอำเภอ 2 คน ผู้แทนจากผู้บริหารเทศบาลตำบลเสลภูมิ 1 คน และ ฝ่ายนิติบัญญัติ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเสลภูมิ 1 คน ผู้แทนจากสถานศึกษาในพื้นที่เทศบาลเทศบาลตำบลเสลภูมิ 2 คน ผู้แทนจากองค์กรทางศาสนาในพื้นที่เทศบาลเทศบาลตำบลเสลภูมิ 2 คน และ สื่อมวลชนในพื้นที่เทศบาลเทศบาลตำบลเสลภูมิ 1 คน รวมทั้งหมด 9 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

1.2 เครื่องมือ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ สร้างจากการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถามโดยนำด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและต่ำสุดมาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง จากนั้นนำมาตรวจสอบเชิงเนื้อหาและภาษากับผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน และนำแบบสัมภาษณ์มาแก้ไขตามคำแนะนำ

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเริ่มจากจัดเตรียมแบบสัมภาษณ์ให้พร้อมและนัดแนะวัน เวลา สถานที่ในการสัมภาษณ์

1.4 นำข้อมูลที่ได้จากการจากการสัมภาษณ์เรียบเรียงอย่างเป็นระบบ และตีความให้เกิดความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับประเด็นการวิจัย แล้วสรุปแต่ละประเด็นที่ศึกษา

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้สนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) คือ 1) นายอำเภอเสลภูมิ และท้องถิ่นอำเภอ 2 คน 2) ผู้บริหารเทศบาลตำบลเสลภูมิ 1 คน และ 3) ฝ่ายนิติบัญญัติสมาชิกสภาเทศบาลตำบลเสลภูมิ 1 คน 4) ผู้แทนจากสถานศึกษาในพื้นที่เทศบาลตำบล เสลภูมิ 2 คน 5) ผู้แทนจากองค์กรทางศาสนาในพื้นที่เทศบาลตำบลเสลภูมิ 2 คน และ 6) สื่อมวลชนในพื้นที่เทศบาลตำบลเสลภูมิ 1 คน จำนวนทั้งสิ้น 9 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลเสลภูมิ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 1 ฉบับ

3.2 แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) 1 ฉบับ

ผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นของประชาชนต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลเสลภูมิ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.35) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการมีจิตสำนึกในหน้าที่พลเมือง ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.50) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.51), ด้านการเคารพกติกา ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = 0.53), ด้านการไม่มีจิตใจแบบเผด็จการ ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 0.49), ด้านการยึดมั่นในหลักความสำคัญและศักดิ์ศรี ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 0.51), ด้านการมีความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = 0.52), ด้านการมองโลกในแง่ดี ($\bar{X} = 3.21$, S.D. = 0.58), ด้านการมีเหตุผลเป็นไปในทางสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.03$, S.D. = 0.65) ดังตารางต่อไปนี้

วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านการมองโลกในแง่ดี	3.21	0.58	ปานกลาง	7
2. ด้านการมีความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย	3.29	0.52	ปานกลาง	6
3. ด้านการยึดมั่นในหลักความสำคัญและศักดิ์ศรี	3.31	0.51	ปานกลาง	5
4. ด้านการเคารพกติกา	3.43	0.53	ปานกลาง	3
5. ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง	3.55	0.51	ปานกลาง	2
6. ด้านการมีจิตสำนึกในหน้าที่พลเมือง	3.75	0.50	ปานกลาง	1
7. ด้านการมีเหตุผลเป็นไปในทางสร้างสรรค์	3.03	0.65	ปานกลาง	8
8. ด้านการไม่มีจิตใจแบบเผด็จการ	3.32	0.49	ปานกลาง	4
รวมเฉลี่ย	3.37	0.35	ปานกลาง	-

2. แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในเทศบาลตำบลเสลภูมิ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย

“ประชาชนมีความเข้าใจในหน้าที่พลเมืองสังเกตได้จากการเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางการเมือง เคารพกติกาการปกครองแบบประชาธิปไตย ยึดมั่นและเชื่อมั่นในหลักความสำคัญของระบอบประชาธิปไตย เคารพในศักดิ์ศรีของตัวเอง”

(นายอำเภอเสลภูมิ, 2563)

“การให้ความสนใจติดตามข่าวสารเหตุการณ์บ้านเมืองการพูดคุยถึงปัญหาบ้านเมืองกับเพื่อนบ้านหรือคนรู้จักในทางสร้างสรรค์ การสนใจไปใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง ประชามติเพื่อการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล”

(สื่อมวลชน, 2563)

“การมีส่วนร่วมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการร่วมกันเป็นอาสาสมัครเพื่อประชาสัมพันธ์และการเคลื่อนไหวทางสังคม เชื่อว่าการที่ตนมีส่วนร่วมทางการเมืองจะช่วยให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและส่วนรวมทำให้เกิดจิตสำนึกของการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น”

(ผู้บริหารสถานศึกษา, 2563)

สรุปแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ได้แก่ ประชาชนมีความเข้าใจและสำนึกในหน้าที่พลเมืองโดยการเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางการเมือง เคารพกติกาของการปกครองแบบประชาธิปไตย ติดตามข่าวสารเหตุการณ์บ้านเมือง ไปใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งมีความเป็นกลางไม่มีจิตใจเอียงหรือเผด็จการ มีเหตุผลเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตย สถาบันทางการเมืองเปิดช่องทางให้ประชาชนทราบถึงกิจกรรมต่าง ๆ การพัฒนาประชาธิปไตยก็จะเป็นไปโดยง่าย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจ สามารถนำมาอภิปรายได้ ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ในเทศบาลตำบลเสลภูมิ อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การพัฒนาทางการเมืองว่าเป็นศูนย์รวมของนานาพรรคคณะ เป็นการยากที่จะใช้ทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งมาอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมได้อย่างครอบคลุมสมบูรณ์ ประกอบกับการพัฒนาทางการเมืองของแต่ละสังคมก็แตกต่างกันไปตามอิทธิพลของปัจจัยด้านวัฒนธรรม ค่านิยม โครงสร้างทางสังคม สภาพเศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม แต่ท่ามกลางความแตกต่างยังมีความคล้ายคลึงกัน ถึงแม้ว่าวัฒนธรรมทางการเมืองยังไม่เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แต่วัฒนธรรมทางการเมืองจะมีเอกลักษณ์หรือมีลักษณะเฉพาะในสังคมทางการเมืองและพัฒนาคุณค่าที่สำคัญในวิถีชีวิตของประชาชนกลายเป็นแบบอย่างของวัฒนธรรมทางการเมืองที่สืบทอดไปยังประชาชนรุ่นหลังในสังคมการเมืองของประเทศนั้น ดังนั้นเป็นปรากฏการณ์ที่สำคัญของวัฒนธรรมทางการเมืองที่แสดงถึงความเปลี่ยนแปลงของสังคมการเมืองคือการมีความเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตย ประชาชนยึดมั่นในหลักความสำคัญและศักดิ์ศรีของตนเคารพกติกาทางการเมืองที่มีการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยในบาง

ช่วงเวลามีการปกครองจากการยึดอำนาจหรือการทำรัฐประหารสลับกันไปในช่วงเวลาพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการสำนึกในหน้าที่พลเมืองและมองโลกในแง่ดีเสมอ มีการปฏิบัติกิจกรรมทางการเมืองอย่างมีเหตุผลที่เป็นไปในทางสร้างสรรค์และการไม่มีจิตใจแบบเผด็จการ ยอมรับการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยและมีอุดมการณ์ตามหลักประชาธิปไตยและวัฒนธรรมทางการเมือง เพื่อสร้างสังคมไทยให้เข้มแข็งพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งผลของการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Lucien W. Pye ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมทางการเมืองหมายถึงทัศนคติความเชื่อ ความรู้สึกเกี่ยวกับกระบวนการทางการเมือง ถือเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมของบุคคลในระบบ การเมืองโดยครอบคลุมทั้งอุดมการณ์ทางการเมือง และปทัสถานในทางปฏิบัติของบุคคลในระบอบการเมืองนั้นวัฒนธรรมทางการเมืองจึงเป็นรูปแบบรวมของมิติทางด้านจิตวิทยาและด้านความรู้สึกนึกคิดของการเมือง แนวคิดดังกล่าวก็ครอบคลุมไปถึงประเด็นของแนวคิดทางการเมือง คือ อุดมการณ์ทางการเมือง ความชอบธรรมในการปกครอง อำนาจอธิปไตย ความเป็นชาติการปกครองโดยยึดหลักกฎหมายและมติมหาชน (Lucien W. Pye., 1968) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์เมธี ไชยศรีหา แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อปัจจัยการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ จังหวัดขอนแก่นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ สถาบันทางการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาเป็นสถาบันทางการเมือง สถาบันครอบครัว สื่อสารมวลชน และด้านศาสนา ตามลำดับ (พงษ์เมธี ไชยศรีหา, 2561) และงานวิจัยของ ศรายุทธ นกใหญ่ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของบุคลากรวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก ผลของการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของบุคลากร วิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุขอยู่ในระดับปานกลาง (ศรายุทธ นกใหญ่, 2558)

2. แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ได้แก่ ประชาชนมีความเข้าใจและสำนึกในหน้าที่พลเมืองโดยการเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางการเมือง เคารพกติกาของการปกครองแบบประชาธิปไตย ติดตามข่าวสารเหตุการณ์บ้านเมือง ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งมีความเป็นกลางไม่มีจิตใจเอียงหรือเผด็จการ มีเหตุผลเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย สถาบันทางการเมืองเปิดช่องทางให้ประชาชนทราบถึงกิจกรรมต่าง ๆ การพัฒนาประชาธิปไตยก็จะเป็นไปโดยง่าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การเมืองคือการจัดสรรอำนาจเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน อันเป็นอำนาจสูงสุดในแผ่นดิน และจุดมุ่งหมายของการใช้อำนาจต้องเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน การเมืองมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของประชาชน ถ้าประชาชนมีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ก็ตระหนักดีว่าระบบการเมืองดีจะทำให้ได้ผู้นำที่ดีและผู้นำที่ดีย่อมสร้างสรรค์ให้ประชาชนอยู่ดีกินดี ดังนั้น ความมั่นคงอุดมสมบูรณ์หรือความ

อดอยากยากจนของประชาชนจึงขึ้นอยู่กับระบบการเมืองเป็นสำคัญ ดังนั้นการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยจึงเป็นแบบแผนทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองและองค์การการเมือง เป็นผลมาจากกระบวนการหล่อหลอมอบรมทางการเมืองที่ถ่ายทอดสืบเนื่องกันมาทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์เมธิ์ ไชยศรีหา ที่ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีผลการวิจัยที่สอดคล้องกัน พบว่า แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตย ได้แก่ ความร่วมมือร่วมใจกันระหว่างสถาบันครอบครัว สถาบันทางการศึกษา และสถาบันทางการเมือง ที่จะร่วมกันอบรมกล่อมเกลากิจการการเมืองให้กับคนรุ่นใหม่ในชุมชนให้รับรู้และเข้าใจถึงหลักการประชาธิปไตยอย่างถูกต้อง โดยเริ่มจากสถาบันครอบครัวเอาใจใส่ดูแลอบรมบุตรหลานของตนให้มีอุปนิสัยเอื้อต่อการเป็นพลเมืองที่ดีตามระบอบประชาธิปไตย (พงษ์เมธิ์ ไชยศรีหา, 2561)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในเทศบาลตำบลเสลภูมิ อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ 1) ด้านการมีจิตสำนึกในหน้าที่พลเมือง 2) ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง 3) ด้านการเคารพกติกาของการปกครองแบบประชาธิปไตย 4) ด้านการไม่มีจิตใจแบบเผด็จการ 5) ด้านการยึดมั่นและเชื่อถือในหลักความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคล 6) ด้านการมีความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย 7) ด้านการมองโลกในแง่ดี และ 8) ด้านการมีเหตุผลเป็นไปในทางสร้างสรรค์ ข้อเสนอแนะ 1) ข้อเสนอเชิงนโยบาย 1.1) ความคิดเห็นของประชาชนในเทศบาลตำบลเสลภูมิที่มีต่อวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยโดยภาพรวมจะมีความคิดเห็นในระดับ ปานกลางและพิจารณาเป็นรายด้านแล้วจะพบว่า ด้านการมองโลกในแง่ดี มีค่าระดับอยู่ในลำดับสุดท้าย ดังนั้น เทศบาลตำบลเสลภูมิ ในฐานะหน่วยงานทางการเมืองท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชน ควรกำหนดเป็นนโยบายส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยเน้นไปที่การให้ความรู้เรื่องหลักอำนาจอธิปไตยของปวงชนด้วยกลวิธีการเผชิญปัญหาที่เน้นการหลีกเลี่ยง 1.2) ประชาชนยังมองเห็นว่าการมีจิตสำนึกในหน้าที่พลเมือง ก่อให้เกิดวิถีชีวิตความเป็นชุมชนซึ่งสมาชิกมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันในฐานะพลเมืองที่ดีของสังคม มีความเท่าเทียมและเสมอภาคในเชิงการเมืองความเป็นเอกภาพและสมานสามัคคี เชื่อถือและไว้วางใจกันความผูกพันเป็นหมู่คณะ 2) ข้อเสนอในการทำวิจัยครั้งต่อไป 2.1) ควรวิจัยเกี่ยวกับการสร้างพลังประชาธิปไตยโดยใช้ประชาชนเป็นฐานในการพัฒนาของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 2.2) ควรวิจัยเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายการพัฒนาประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสลภูมิ อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

เอกสารอ้างอิง

- ชำนาญ จันทร์เรือง. (2559). วัฒนธรรมทางการเมืองของไทย. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพฯธุรกิจ.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2552). พลวัตการมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพมหานคร: เอ. พี. กราฟฟิค ดีไซน์.
- นายอำเภอเสลภูมิ. (11 ตุลาคม 2563). ความคิดเห็นของประชาชนต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยเทศบาลตำบลเสลภูมิ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. (พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า, ผู้สัมภาษณ์)
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล. (2548). ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- ผู้บริหารสถานศึกษา. (11 ตุลาคม 2563). ความคิดเห็นของประชาชนต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยเทศบาลตำบลเสลภูมิ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. (พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า, ผู้สัมภาษณ์)
- พงษ์เมธี ไชยศรีหา. (2561). แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ จังหวัดขอนแก่น. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬารขอนแก่น, 5(2), 243-262.
- พฤทธิสาน ชุมพล. (2538). การศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองในสังคมไทยกับการจรรโลงประชาธิปไตย: ข้อคิดบางประการ. วารสารสังคมศาสตร์, 28(2), 15-30.
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2559). ประชาธิปไตยไทยในทศวรรษที่ 21: ทางตัน ทางออกและแนวทางแก้ไข. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- ศรายุทธ นกใหญ่. (2558). วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ของบุคลากรวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ล้อมวลชน. (11 ตุลาคม 2563). ความคิดเห็นของประชาชนต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยเทศบาลตำบลเสลภูมิ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. (พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า, ผู้สัมภาษณ์)
- สุรัชย์ ศิริไกร. (2550). การพัฒนาประชาธิปไตยโดย ปราศจากการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมและจริยธรรมทางการเมือง. ใน เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเรื่อง วัฒนธรรมการเมือง จริยธรรม และการปกครอง วันที่ 8-10 พฤศจิกายน 2550. ศูนย์ประชุมสหประชาชาติกรุงเทพมหานคร.
- โสภา ชานะมูล. (2550). “ชาติไทย” ในทัศนะปัญญาชนหัวก้าวหน้า. กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- อภิชาติ มหาราชเสนา และคณะ. (2551). กระบวนการจัดการกลุ่มสู่การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกรณีศึกษาบ้านสมุนไพร ตำบลบางนาฝี่ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ.

ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา.
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

Brown, S. I. (2002). Humanistic mathematics: Personal Evolution and Excavations.
New York: Jewish Theological Seminary of America press.

Huntington, S. P., & Nelson, J. M. (1982). No easy choice: Political participation in
developing countries. Cambridge: Harvard University Press.

Lucien W. Pye. (1968). The Spirit of Chinese Politics: A Psychocultural Study of
the Authority Crisis in Political Development. Cambridge: MIT Press.

Milbrath, L. W. (1965). Political Participation: How and Why Do People Get
Involved in Politics ? Chicago: Rand McNally.

Roth, D. F. & Wilson, F. L. (1980). The comparative study of politics. Englewood
Cliffs. New York: Prentice-Hall.

Taro Yamane. (1973). Statistics: An Introductory Analysis 3rded. New York: Harper
and Row.